

bivši veliki župan v Mariboru; dr. Jan-ko Rajar, veterinarski delegat na Du-naju; dr. Fran Novak, odvetnik v Ljub-ljani. Namestniki: dr. Alojzij Goričan, župan v Celju; Jakob Zadavec, indu-strijalec v Središču; Ivan Sancin, bivši kmetijski načelnik v Ljubljani; Ciril Pirc, župan v Kranju. Volitve v senat se bodo, kakor znano, vršile dne 3. jan. 1932. Volilno okrožje tvori vsaka bano-vina za sebe, volilno pravico pa imajo vsi narodni poslanci, vsi člani banovin-skega sveta in vsi župani v dotični ba-novini. Dravska banovina voli štiri se-natorje in štiri namestnike.

**Ustanovitev nove stranke.** Na seji enotnega kluba narodnih poslancev, iz-voljenih na državni listi predsednika vlade g. Petra Živkoviča, je bila skle-njena ustanovitev nove stranke, ki se bo imenovala »Jugoslovanska radikal-na kmetijska demokracija«. Sprejet je že program stranke.

### V DRUGIH DRŽAVAH.

**Socijalni demokrati v Belgiji** so skli-cali izreden strankin zbor, na katerem so sprejeli resolucijo proti državni pod-pori katoliškim šolam, za katere pri-speva država letno iz javnih sredstev 800 do 900 milijonov frankov.

**Nova vlada na Španskem.** Španska republika je dobila zadnje dni novo vlado pod predstvom Azane. Vlada je sestavina republikanske levice, ki šteje 250 do 270 glasov in bo imela v zbornici večino 16 do 36 glasov.

**Maršal kitajske republike odstopil.** Svetovno javnost je presenetil nenaden odstop maršala kitajske republike Čangkajšeka, zunanjega ministra Wel-lington Kooa, finančnega ministra Sun-ga in generala Čangsulijanga. Angleško časopisje je mnenja, da bo položaj Čangkajšeka izven vlade močnejši, ka-kor do sedaj, kar je velikega pomena za sedanji zapleteni položaj.

**Položaj na Daljnem vzhodu.** Japon-ske čete bodo stale kmalu tik pred ve-likim zidom, ki brani nekdanjo kitajsko prestolico Peking. Prišlo bo v kratkem do odločilne bitke med Japonci in Ki-tajci. Japonci so začeli južno od Mukde-na ustanavljati veliko industrijsko in trgovinsko cono in mrzlično dograjajo železnico iz Kirina v luko Saizen, ki bo predstavljala zelo hudo konkurenco Vladivostoka. Obenem so proglasili popolnoma ravnopravnost vseh inozem-cev v mandžurski trgovini in se poga-jajo z generalom Ma z namenom, da se organizira neodvisna mandžurska dr-žava, v kateri bodo tudi Kitajci uživali popolno enakopravnost.

\*

### „Betnava“ ali „Vidmava“?

Da li je komu znano, kako je prišlo v Mariboru k poimenovanju »Betnavska cesta«, ne vemo in tudi ne, kdo je »iz-umitelj« tega imenskega nestvora. Ce-sta k gradiču »Vidmava« (v občini Rad-vanje) bi se namreč morala glasiti pra-vilno: V i d m a v s k a

Kar pisec pomni, se je rabilo samo le ime »Vidmava«, samo nekateri doma-čini, posebno pa tujci, so izgovarjali to

### V DOBI NAHODA

kadar kašljamo in smo zasluženi, kadar nam preti gripa, takrat je Fellerjev bolečine pomirjujoči Elsafluid, to odlično sredstvo in kozmetikum prava tolažba v hiši. Poskusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din po-vsod. Po pošti 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 velike specialne steklenice 62 Din franko pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 341. Savska banovina.

ime nekako nejasno tudi kot »Vidnja-va«, ker ni bilo brati nikjer kakega slo-venskega napisa, in nemško ime »Win-denau« je ono jasnost motilo še bolj. — Ko sem se skozi leta z očetom po počitnicah vračal v Maribor v šolo, je oče krenil skoro običajno pri Vidmavskem drevoredu od Tržaške ceste in pripom-nil: »Peljiva se čez V i d m a v o; je si-ker mali ovinek, toda prištedim si mit-nino!« Smatram zgolj le to obliko kot udomačeno in tudi kot zgodovinsko opravičeno.

Podlaga temu imenu je namreč staroslovenska beseda »videm«. Ni sicer tu mesto za širje razpravljanje o na-stanku in razvoju tega izraza tekom ti-sočletij, pač pa moramo podati tukaj vsaj kratko zgodovinsko sliko tega v našem slučaju, ker je že davno vse pozabljeno in v kolikor še ne, pa krivo tolmačeno.

Kot »videm« so označevali naši dav-ni predniki pred vsem vso ono zemlji-šče, katero so občinarji izločili kot traj-no službe v kulturne namene vsej ob-činski skupnosti. Na tem je stala cer-kev in župnišče kakor tudi šola, ako so jo imeli. Na vzvišenem prostoru je bilo z obzidjem utrjeno mesto v obrambne svrhe v slučaju sovražnega napada in kot zavetišče stanovalcev, ako ni bilo drugega varnega mesta za nje. Obenem je bilo tu tudi pokopališče. Razvidno je to razmerje še skoro danes pri vsaki cerkvi v Sloveniji, če imamo tudi raz-meroma malo občin z župnijo, katere bi imele ime »Videm« še danes. Druga-če je to na Tirolskem; tam se imenuje vsak »župnijski grunt« (»Pfarrgrund«) še danes kot »vidum«.

Razlikujejo se ta imena v ljudski go-vorici v tuintam posvetna in cerkvena. Tako gredo Haložani na žegnanje k Sv. Vidu, ali živinski sejem je pa »na Vid-mu«. Slične razmere smo ugotovili tudi v srednjeveških latinskih listinah. Pri krajevnih podatkih so rabili čisto slo-venski mestnik še vedno pri že davno ponemčenih krajih, ker izraza »videm« niso Nemci več razumeli, zatorej: »na Widmi«, »na Widme (leta 1452), »na Widmem« (leta 1424) in to radi tega, ker se je v slovenščini ime v imenoval-niku redko rabilo. — V našem slučaju je bila zgradba »Vidmava« prvotno tu-di le kako močnejše utrjeno mesto kot ena izmed postojank zunanjega obram-bnega pasa mariborske trdnjave.

»Vidmava« služi še danes kot »vi-dem« lavantinskemu vladiki, in je mo-rala biti od davnega v tem razmerju, ker so tudi protestanti leta 1587 to po-sestvo kot tako cerkvenega značaja ta-koj zasedli in na njem zgradili cerkev, šolo in hišo za pastora in cerkovnika, ter si ogradili tam tudi lastno pokopa-lišče. Po protireformaciji (leta 1600) je prišlo posestvo sicer iz cerkvenih rok v posvetne, toda leta 1863 je bilo zopet

oddano lavantinski škofiji, iz česar raz-vidimo, da je moral biti prvi »vidmar« vsekakor kak višji cerkveni dostojanst-venik, in da je imela cerkev gotovo ne-kake utemeljene dedne pravice na to. O znameniti zgodovini nekdanjih slo-venskih »vidmarjev« hočemo pozneje enkrat podrobneje pisati; danes ome-nimo samo, da nosi še danes na stotine slovenskih rodbin ime »Vidmar«, kate-rim se čisto še danes pozna, da so mo-rale biti nekdanj v kakem višjem prav-no-socijalnem položaju.

Če je našim javnim uradom resno zato, da se naša krajevna imena, kate-ra so potvorili sčasom deloma iz neved-nosti dotične preteklosti, popravijo, po-tem se naj prekrsti »Betnava« v »Vid-mava«, »Betnavska cesta« v »Vimav-ska« in »Betnavski log« (»Windenaue Wald«) v »Vidmavski«. — Poskus pre-kstitve tega v »Slovenski log« po po-lomu se ni obveljavil, ker je to ime kar brez vsake jezikovno-zgodovinske pod-lage in dejstveno le nasilna izmišljoti-na, kajti nemški »Winden« je v tem slučaju le pokvečeni slovenski — »vi-dem«!

D. Žunkovič.

\*



**Katoliška šola in socialisti.** Svojo mržnjo proti katolicizmu in katoliški vzgoji v šoli so zadnji čas javno doka-zali socialisti v Belgiji. V tej mali, pa jako kulturni in napredni državi je vpe-ljan način svobodnega šolstva, to je, ne vlada državni šolski monopol, država ne vsiljuje državljanom svojih šol, mar-več jim prepušča ureditev šol po lastni uvidevnosti in volji. Država ne vzdržuje svojih šol, marveč podpira javne-občin-ske in zasebne-svobodne šole v razmer-ju s številom učencev. Vsakomur je da-no na voljo, kam hoče poslati svoje otroke: ali v občinske ali v svobodne-katoliške šole. Ta šolski sestav je našel posnemovalcev v Angliji, v Nizozemski in celo v Franciji, kjer skoro polovica šolo-obveznih otrok obiskuje zasebne katoliške šole. — Prospeh katoliških šol pa je vzbudil zavist in mržnjo bel-gijskih socialistov. Ker so svobodne-ka-toliške šole vzgojile krščanski naraščaj, ki je vstopil v krščanske mladinske or-ganizacije in strokovne zveze, so se so-cialisti v svoji znani »svobodomiselno-sti« začeli bati za lasten naraščaj. Nji-hov stari voditelj Vandervele — mimo-grede povedano večkratni milijonar — je zadnjikrat vrgel v javnost geslo: »Dr-žavna podpora svobodnim šolam mora prenehati!« Država za katoliške šole preveč troši, danes pa je čas štednje, to-rej se mora podpora države katoliškim šolam ukiniti: tako je začel propovedo-vati Vandervele. — Da je to navadna demagogija (hujskanje in zapeljevanje ljudstva), je državna uprava takoj s številkami dokazala. Belgijska država izdaje za šolstvo veliko manj nego dru-ge države, kjer je uveden šolski mono-pol, ker ne gradi in vzdržuje ljudskih